

Sygn. akt III KO 94/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie R. P. dot. odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy
wynikłe z internowania,
na podstawie decyzji nr [...] Komendanta Wojewódzkiego M. [...]
w G., przez okres od 15 maja do 12 lipca 1982r.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
w dniu 19 lutego 2015 r.,
wniosku pełnomocnika osoby represjonowanej
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 23 marca 2011r., sygn. akt II AKa [...],
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 14 grudnia 2010r., sygn. akt XI Ko [...],

I. oddala wniosek o wznowienie postępowania;

**II. obciąża wnioskodawcę kosztami postępowania
wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z 14 grudnia 2010 r., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. P., w oparciu o art. 8 ust. 1 i 1a ustawy z 23 lutego 1991 r. – Dz. U. Nr 34, poz. 49 ze zm. (dalej: ustawa lutowa), 6 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i 4 000 zł tytułem odszkodowania za

poniesioną szkodę, wynikłe z internowania wnioskodawcy w okresie od 15 maja do 12 lipca 1982 r. Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2011 r. apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok, uznając wywiedziony środek odwoławczy za oczywiście bezzasadny.

W dniu 17 października 2014 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek pełnomocnika R. P. o wznowienie postępowania. Wskazując jako podstawę wznowienia procesu art. 540 § 2 k.p.k., podniósł, że skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2011 r. (P 21/09) utracił moc obowiązującą m. in. art. 8 ust. 1a ustawy lutowej.

W piśmie z 8 stycznia 2015 r. prokurator Prokuratury Generalnej zażądał oddalenia wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie trzeba odnotować, że istotnie Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z 1 marca 2011 r., uznał za niezgodny z przepisami Konstytucji RP art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, który był podstawą rozstrzygnięcia w przedmiocie dochodzonego przez wnioskodawcę odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wynikłe z internowania go w okresie obowiązywania w Polsce stanu wojennego.

Jakkolwiek art. 540 § 2 k.p.k., będący wykonaniem normy zawartej w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, nakazuje wznowiać postępowanie na korzyść strony w razie uznania przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, za niekonstytucyjny, to jednak nie oznacza to konieczności niejako automatycznego wznowiania postępowań we wszystkich sprawach, w których uznany za niekonstytucyjny przepis był podstawą rozstrzygnięcia co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością niepodległościową. W judykaturze wykrystalizowało się zapatrywanie prawne, wynikające w znacznej mierze z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2011 r., według którego warunkiem skutecznego wystąpienia w sprawach osądzonych na podstawie ustawy lutowej z wnioskiem opartym o art. 540 § 2 k.p.k. jest kumulatywne spełnienie trzech warunków: 1) zapadłe przed wyrokiem Trybunału orzeczenie wydane zostało na podstawie art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, 2) żądanie wniosku przekraczało kwotę 25 000 zł, 3) szkoda i krzywda były wyższe niż

wskazana kwota 25 000 zł (zob. wyrok SN z 26 września 2011 r., II KO 51/11, LEX nr 960529).

Żaden z przedstawionych trzech warunków nie został w niniejszej sprawie spełniony.

Po pierwsze – prawomocne zakończenie sprawy miało miejsce już po utracie mocy obowiązującej art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Należy przypomnieć, że wskazany przepis w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2011 r. (P 21/09) utracił moc z dniem 10 marca 2011 r., a rozprawa apelacyjna, na której zapadł zaskarżony wyrok, odbyła się w dniu 23 marca 2011 r. Z treści motywacyjnej części wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], mającej charakter sprawozdawczy, a więc odzwierciedlający przebieg narady poprzedzającej wydanie orzeczenia, jasno wynika, że komentowane rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego było starannie analizowane i brane pod uwagę przy rozpoznawaniu apelacji pełnomocnika wnioskodawcy; szkoda tylko, że Sąd *ad quem* nie wyeliminował z podstawy prawnej uwidocznionej w pierwszoinstancyjnym wyroku nieobowiązującego już wówczas art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Nie sposób założyć, że autor środka odwoławczego nic nie wiedział w dacie wyrokowania w instancji apelacyjnej o stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności wskazanego przepisu prawnego.

Po drugie – ani wnioskodawca, ani jego pełnomocnik nie sformułowali przed prawomocnym zakończeniem procesu żądania przyznania sumy przewyższającej kwotę 25 000 zł. O ile było to usprawiedliwione w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w G., a więc przed utratą mocy obowiązującej przepisu, który legł u podstaw zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za internowanie R. P. (przecież do tego czasu funkcjonowało znane ograniczenie prawne), o tyle zaprezentowaną w późniejszym okresie powściągliwość w tej materii – o czym była już mowa wyżej – nie sposób ocenić jako pozbawioną znaczenia prawnego.

Po trzecie wreszcie – wszechstronne i wyczerpujące wywody zamieszczone w uzasadnieniu pierwszoinstancyjnego wyroku, zaakceptowane przez Sąd odwoławczy, jednoznacznie wskazują, że zarówno szkoda, jak i krzywda, wywołane blisko dwumiesięcznym internowaniem, nie przekraczały pułapu 25 000 zł. Sądy obu instancji wyraziły przekonanie, że zasądzona na rzecz wnioskodawcy suma

10 000 zł ma wymiar realny, a nie symboliczny. Nie da się obronić tezy, że przyznane kwoty tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia były efektem obowiązywania w czasie pierwszoistancyjnego wyrokowania uchylonego później art. 8 ust. 1a ustawy lutowej czy też konieczności zachowania tzw. wewnętrznej sprawiedliwości pomiędzy orzeczeniami dotyczącymi osób bardziej pokrzywdzonych decyzjami o internowaniu niż wnioskodawca.

Z tych wszystkich racji Sąd Najwyższy oddalił wniosek o wznowienie postępowania (art. 544 § 2 i 547 § 1 k.p.k.). O kosztach postępowania wznowionego orzeczono zgodnie z art. 639 k.p.k.